

SATA SUARTA
SULUKAVASSA

SISÄLLYS

Lukijalle	3	Kansanvalistuksen kulta-aikaa	93
Sata suarta Sulukavassa	7	Koulunpenkkiä kuluttamaan.....	94
Jääkauden jäljet näkyvät	11	Koulu kasvatti suomalaisia	99
Kivikauden asukkaat	12	Uusien aatteiden leviämisaikaa.....	100
Sulkavan esinelöydöt.....	13	Naisasian ensi-ituja	101
Savon ja Hämeen rajamailla.....	16	Nuorisoseura järjestäytyy.....	102
Salomaiden eränkävijät		Urheiluharrastus alkoi hiihdosta	102
asettuivat Sulkavalle	17	Kylän oma meijeri	104
Ensimmäiset uudisasukkaat	17	Rahat talteen osuuskassaan.....	107
Ruotsin mahtiajan raskaat vuodet	22	Maamiesseura touhusi monella saralla..	110
Isojako selkeytti maanomistusta	23	Kaikille oikeus viivanvetoon	111
Ruotusotilaat asuivat kylällä.....	25	Puoluetouhut alkoivat	112
Herran kurissa ja nuhteessa	30	”Kova ponnistus Pietarissa”	112
Vanhat tavat elivät yhä	31	Kansalaissodan kireät ajat	113
Kirkkomatkat Pielavedelle	31	Osaksi muuta Suomea	118
Lönnrot ekysi Sulkavalla	33	Koulujen määrä tuplaantui.....	118
Vanha elämänmuoto väistyy		Suoviljely ja heinäkasvatus	
vähitellen	34	voimistuivat.....	123
Maantie valmistui.....	34	Neuvontatyö piristyi	127
Lehmästä elättäjä.....	38	Sulkava vuonna 1929	131
Järviä laskemalla lisää heinämaita	41	Sulkavan pinta aleni metrillä.....	140
Niittyjen aikaa	46	Suojeluskunta harjoitti miesten	
Omavaraista elämää	47	sotataitoja	144
Sulkava vuonna 1910	53	Toteutumattomia tietoiveita	148
Mäkitupalaisia ja torppareita	56	Eemil Remes perusti kaupan Ojalaan....	149
Kaliman kauppias	58	Koitossa riitti urheiluintoa	150
Pielavettä, Kiuruvettä vaiko		Nuorisoseura näytteli.....	154
oma pitäjänsä?.....	65	Juoppoutta vastaan kieltolailla.....	
Uskonnolla vahva asema	68	Maalaisliittolaisuus vankistui	160
”Höyhennä halli kerjäläistä”	74	Lapuan henkeä Kiuruvedellä	160
Vanhan ajan ammattilaiset	76	Sopuisimmat pielakkaat.....	165
Liikenneyhteydet kehittyivät	83		
Ameriikan houkutus	89		
Puukauppa vilkastui	90		

nut nähdessään aukon
tehneet synnytysau-

uuri vaatteilla koreillut.
tarinoiden perusteella
hän päälleensä pani.
hän oli säädylisesti
mukaan hänelle oli
lähtiessään toiseen jal-
kä. Hän oli huomannut
kuluttua, joidenkin
Helsingissä. Silloin-
ut, että 'katoppas kun
kä jalakaan'.

kaan tarinan aihe olisi
vaihtoi keväällä talvi-
Silloin hän olisi yöllä
een jalkaan talvijalki-
gän.⁷⁷⁾

sto

Maaningan Pihtisal-
tienoilla. Lauri Hyvö-
seuraavasti Kiuruvesi-

oli nähnyt lehdestä,
huutokaupalla myy-
Hän lähti sinne taval-
en kampeissa tuohi-
. Ajoin kievarikyydillä
nne lähelle ja poikke-
yöksi. Emäntä osoitti
tallin ylisille työmies-

i einekahvin keitossa,
juomaan kahvia ja
sta. Matin aukaistua
hääntä kauhistui ja al-
yö oikein ootta. Matti
kummemmin esitellyt
ti rahat pöydälle ja
aan. Huutokaupassa
elivat alkajaisiksi. Kun
li mukaan huomautti
iällä ei sitten leikitä,
vastattava huutoonsa.
tuuminut, että kyllä
i vastata huutoonsa. Ja
i viimeinen huuto oli
Asianosaiset olivat
kysymään, millaiset
ias oli nostanut salk-
näyttänyt varojaan.

Lopulta hän sai kaupasta huomattavan
käteisalennuksen."

Nahkureita ja mylläreitä

Sulkavankoski oli vuosisadan alussa suh-
teellisen vilkas liikepaikka. Siellä toimi kaksi
myllyä, nahkurinverstas ja saha. Myös useat
kaupanpitäjät yrittivät harjoittaa liikettä Sulka-
vankoskella, tosin huonolla menestyksellä.⁷⁹⁾
Olipa se tarjolla vuonna 1916 Vaaraslahden
osuuskaupan sivumyymälän paikaksi.⁸⁰⁾

Sulkavankoski oli vanhastaan tunnettu myl-
lypaikka. Se mainitaan jo vuoden 1635 myl-
lytulliluettelossa.⁸¹⁾ Siitä lähtien paikalla lie-
nee jauhanut jonkinlainen mylly. 1910–1920-luvuil-
la Sulkavankoskella toimi kaksi myllyä, Ylä- ja
Alamyylly. Näin kuvaa Toimi Lukkarinen Ylä-
myllyä:

"Ylämylly oli punainen laudoista raken-
nettu kaksikerroksinen rakennus. Se si-
jaitsi nykyisen Rytty-Nousiala tien län-
sipuolella lähellä nykyistä siltaa.

Myllyn yläkerroksessa, itäpäädyssä oli
kaha eli tuutti, johon jyvät kaadettiin.
Siellä olivat myös tulliviljalaarit: jauha-
tuspalkka perittiin viljana. Jauhot tulivat
säksiin alakertaan.

Yläkerroksen länsipäädyssä oli sahan
raami, johon tukit nostettiin sahan ala-
puolelta olevasta suvannosta. Lisäksi ra-
kennuksen alaosassa oli pärehöylä. Val-
miit laudat ja päreet tuotiin maihin lank-
kuja pitkin kantamalla. Sahaus oli yksin-
omaan asiakkaan omista puista, koska
pa sahalla ei ollut lautatarhaa."

Ylämyllyn omisti Kaliman Matti Pietikäinen,
joka rakennutti sen vuonna 1909. Se lopetti toi-
mintansa 1920-luvun lopussa, kun Sulkavan
lasku jätti jauhatuspaikan kuiville. Myllyraken-
nuskin purettiin 1930-luvun alussa.

Alamyylly kuului Sulkavankosken mylly-
osuuskunnalle, jonka muodostivat koski-
osuuksien omistajat. Toimi Lukkarinen arve-
lee, että mylly on rakennettu jo 1800-luvun
alussa. Kosken vanhimmat myllyt lienevätkin
sijainneet Alamyyllyn tienoilla.

"Alamyylly oli väriltään harmaa, ajanpati-
noima hirsirakennus. Kaikesta huokui
vastaan ikivanha arvokas myllykulttuuri.
Perustamis- ja rakentamisajankohtaa
tuskin tietää kukaan, mutta vanha se oli.

Rakennustyylistä ja hirsiseinien har-
maasta väristä päätellen se oli peräisin
1800-luvun alkuvuosikymmeniltä.

Alamyylly jatkoi toimintaansa talvisotaan
asti, jolloin kuoli myllyn viimeinen myl-
läri Fabian Tissari."

Myllyt eivät muuttaneet jyviä jauhoiksi mi-
tenkään erityisen nopeasti. Varsinkin vähän
veden aikaan kannatti myllyreissulle varata rei-
lusti aikaa. Alamyyllyn pitkäaikainen mylläri
Aatu Hyvönen oli kaiken lisäksi luonteeltaan
hyvin verkkainen ja sikeäuninen mies, kuten
Toimi Lukkarisen muisteluksesta selviää:

"Kerrankin menin marraskuisena päivä-
nä puolenpäivän maissa talkkunasäkin
kanssa myllyyn. Aatu oli myllytuvan
penkillä nukkumassa. Aikani puisteltua-
ni Aatu heräsi, nousi ja katsoi ulos ikku-
nasta ulvaista syyspäivää nostaen hou-
suja oikealle hollille, todeten vihdoin:
'voe heleveti, kun yöllä myllyyn, kyllä
se Jussi on hoppusa mies' tarkoittaen
isääni Kotalan Jussia. Loppujen lopuksi
saatiin talkkunat jauhoiksi, mutta ilta oli
kerennyt pimetä hyvinkin pitkälle."

Nahkurinverstasta pitivät Sulkavankoskella
Antti Halonen, Ville Räisänen ja Juho Kärkkäi-
nen.⁸²⁾ Heidän ammattitaitoaan tarvittiin nahko-
jen parkitsemisessa. Se piti saada kunnolla teh-
tyä, jotta pysyttiin kenkätarpeissa.

Myös Asiaiskoskelle sijaitsi aikanaan mylly,
joka oli nimetty mylläri Ismo (Ismael) Pietikäi-
sen mukaan Ismon myllyksi. Se jauhoi viimei-
set jyvänsä 1900-luvun alussa. Lisäksi ainakin
Salmijärven Järvenpään ja Laukkalan taloilla
on ollut mylly Salmipurossa. Järvenpäälaiset
käyttivät sitä vielä ensimmäisen maailmanso-
dan aikana. Myös Ollinpurolla on ollut 1800-
luvulla mylly.⁸³⁾

Pielavettä, Kiuruvedtä vaiko oma pitäjänsä?

Kiuruveden ja Pielaveden rajan paikka ehti
vaihtua useita kertoja ennenkuin se vakiintui
nykyiselle paikalleen 1800-luvun alussa. Pielä-
veden kappeliseurakunnan perustamisen
jälkeen vuonna 1723 sulkavalaisten pääosan
oli suunnattava kirkkomatkansa etelään. Tosin
kappelin pohjoisraja oli aluksi hiukan epä-
selvä.

Kiuruveden kappelinseurakunnan muo-

00-luvun alussa.

Katovuotta seurannut talvi oli surkea. Nälkä- ja tautikuolemat yleistyivät kevättä kohti. Yhä useammat joutuivat jatkamaan vähäksi käyviä leipätarpeitaan korvikeaineilla. Jauhoihin sekoitettiin tavallisesti pottua tai olkia. Myös koivunkuorta¹⁶⁾ ja jopa hevosenlantaa¹⁷⁾ on ilmeisesti käytetty jauhojen jatkeena.

Kelkassa vähää omaisuuttaan vetävät kerjäläiset olivat tavallinen näky talvella 1867–1868. He kiersivät talosta taloon pyytämässä ruokaa. Yleensä he saivat vaatimattoman aterian syödäkseen: hätäleipää ja suolakalaa.¹⁸⁾ Aliravitsemus paheni kuitenkin koko ajan, kun ruokaa ei liennyt tarpeeksi. Kiertely verotti vähäisiä voimia ja kulkutaudit iskivät yhä useampiin. Nälkäisten kiertolaisten mukana ne levisivät talosta taloon.

Kuolleisuus kohosi selvästi myös Sulkavalla nälkävuosina. Oikeastaan jo vuonna 1866 kuoli tavallista enemmän ihmisiä. Sato oli huono ja se näkyi loppuvuodesta lisääntyneenä kuolleisuutena. Nälkää ei ole tosin merkitty kenenkään kuolinsyyksi, mutta oletettavasti aliravitsemus on heikentänyt tautien vastustuskykyä. Vuoden 1866 aikana kuoli yhteensä 27 sulkavoista.

Vuodet 1867 ja 1868 kuoli vielä useampia kyläläisiä. Tosin kuolleisuus ei ollut yhtä suurta kuin joissakin muissa pitäjän kylissä. Yleisin kuolinsyy on kirkonkirjojen ollut lavantauti. Nälkä mainitaan kuolinsyyksi lavantaudin ohella vain 16-vuotiaan loisenpojan Jafet Joosepinpoika Mähösen kohdalla. Hän oli tyyppillinen nälkävuosien sulkavalaisuhri: suurin os kuolleista oli loisia ja loisten lapsia.¹⁹⁾

Taloissa selvittiin paremmin ruuan puolesta, jolloin tautikaan ei tappanut niin herkästi. Kuolleiden lukumäärä Sulkavalla vuosina 1864–1870:

1864	7	1868	51
1865	18	1869	9
1866	27	1870	17
1867	32		

Eniten ihmisiä kuoli keväällä ja alkukesästä 1868. Syömäviljaa ei enää juuri ollut ja luonostakaan ei vielä saanut kovin paljon syötävää. Lavantauti näyttää riehuneen ankarimmin nimenomaan touko-heinäkuussa 1868.²⁰⁾

Vuoden 1868 kesä oli tavallinen ja touotkin onnistuivat. Nälkävuodet elänyt Kummunlahden Matti Jauhiainen muisteli, että ruissato oli tuolloin hyvä. Toiset söivät kuitenkin liian

ahneesti uutista ja kuolivat, kun heikentynyt elimistö ei kestänyt vahvaa ravintoa.²¹⁾

Järviä laskemalla lisää heinämaisaa

Karjatalouden tason olleelliselle kohenemiselle oli olemassa ulkoiset edellytykset 1800-luvun jälkipuoliskolla. Tuotteille oli kysyntää ja liikenneyhteydet olivat jo nii kehittyneet, että tuotteet voitiin riittävän nopeasti kuljettaa markkinoille.

Karjatalouden kehittäminen lähti luonnollisesti hitaasti liikkeelle Sulkavalla. Vanhasta viljanviljelyyn perustuvasta elämäntavasta ei ollut helppo luopua, vaikka sen kannattamattomuus muuttui yhä selvemmäksi. Ensimmäisiä merkkejä karjatalouden kehittämishaluista olivat järvien laskuhankkeet, joiden ansiosta heinäala suureni. Ensimmäisten laskujen puuhaajien mielessä näyttää olleen nimenomaan lisätä lehmien rehun saantia. Peltoalan kasvattaminen ei aluksi ollut järvenlaskujen tärkein peruste.

Ensimmäinen Sulkavalla toteutettu järvenlasku oli Selkäydenjärven kuivaaminen, jota puuhasivat 1860-luvulla Leppäahon, Muhkan, Mustin, Paloharjun Piekäisen, Taipaleen ja Tuikan talot. 1863 Kuopion läänin kuvernööri antoi luvan laskuun. Osakkaat kaivoivat kanavan Selkäydestä Koirjärveen ja suhteellisen suuri järvi kuivui pieneksi lammikoksi. Urakka oli melko helppo, sillä Selkäyden erotti Koirjärvestä vain kapea kannas.

Kuivatus oli edennyt vuonna 1868 niin pitkälle, että maanmittari saattoi jakaa kuivion maat osakkaille, joita oli kaikkiaan. He saivat kuivioilta maata sen mukaan, mitä olivat tehneet töitä laskukanavan kaivussa:

Kerälä, Matts Remes 1/8
 Leppäaho, Ananias Jauhiainen 1/8
 Paloharju, Jacob Räisänen 1/12
 Harju, Daniel Räisänen 1/12
 Tuikanmäki, Elias Räisänen 1/12
 Kivelä, Ananias Jauhiainen 1/24
 Kärkkäälä, Daavid Tikkanen
 Musti, Johan Kärkkäinen 1/24
 Musti, Anders Kärkkäinen 1/24
 Taipale, Matts Remes 1/12
 Muhka, Paul Remes 1/18
 Paavola, Paul Piedikäin 1/16
 Mattila, Klas Piedikäin 1/16

Vesijätöltä osakkaat tekivät heinää. Työn sujuminen riippui paljon kesän sateisuudesta. Jos vettä tuli runsaasti, oli heiniä vaikea saada kuivaksi. Lisäksi kuiviolla liikkuminen oli silloin melkoista urrimista:

“Ja se heinänteko oli sitten eri hommaa. Hetteiköllä ei voinut liikkua kunnolla jalkaisin eikä veneellä. Niittomiehet ryppivät mudassa ilkosillaan pajat kainaloihin käärittyinä. Niitetyt heinät vedettiin kuivalle maalle veneillä. Laitettiin vain paalut kahta puolta kuivion ja niihin siotusta köysistä miehet kelusivat venettä hetteikköjen yli. Sitten kuivalla maalla me naiset oltiin luokoleenoina, kuivattiin kortetta ja kannettiin niitä sapilailla latoihin ja haasioihin”.

Liisa Räisäsen (Soikonsuo) kuvaus sopii laajemminkin 1800-luvun ja vielä 1900-luvun heinäntekoon. Maa ei ollut aina yhtä pehmeää, mutta menetelmät olivat samat. Niitetty heinä tai usein myös korte kuivattiin hajallaan ja kannettiin sitten selässä rukovitsoilla suojaan. Niitetyt olivat usein niin kaukana taloista, että heinäväki yöpyi ladoissa tai erityisissä majoissa koko heinäntekoajan. Selkäydenkuiviolla oli aikanaan majansa ainakin Muhkalla Piekäisellä, Rauhaniemellä ja Sääskiniemellä. Heinänteko kuivilta jatkui vielä sotien jälkeiseen aikaan asti, jolloin “kahaheinää” niittelivät lähinnä pientilalliset.²²⁾

Pieni Sulkava sai tyhjentyä

Seuraavaksi heinämaat laajenivat Pienen Sulkavanjärven laskulla, joka tapahtui vuosina 1889–1894. Siihen osallistui 15 osakasta molemmilta puolilta pitäjänraja. Pienen Sulkavan kuivaaminen vaati huomattavasti Selkäyden laskua enemmän suunnittelua ja työtä, sillä järvestä oli matkaa yli kilometri Isoon Sulkavaan. Salmetar kertoi vuonna 1897 Pienen Sulkavan kuiviosta seuraavasti:²³⁾

“Jo noin 30 vuotta sitten oli ehdotus tehty Pienen Sulkawan kuiwaamisesta, vaan kun laskun kustannusarvio osoitti, että järvestä otaksuttu heinän arvo ei läheskään vastaisi ränttyä järwen kuiwatusyritykselle, oli työ sillä kertaa jäänyt siksensä. Muutaman yksityisen henkilön esityksestä otettiin sittemmin, noin 8 vuotta takaperin asia uudelleen punnittavaksi ja päätettiin kuin päätettiinkin järwi kuiwattavaksi. Arimmat osakkeenomistajat möiwät polkuhintaan osuutensa järwenlaskuuseen ja niin pantiin työ käymään. Nyt on järwi ollut kuiwa jo kolme vuotta.”

Kanavan rakentaminen oli siihen mennessä Sulkavan mittavin rakennushanke. Se maksoi noin 40 000 markkaa, josta valtion avustuksen osuus oli 12 000 markkaa. Vuoden 1990 rahaksi muunnettuna summa vastaa 800 000 markkaa. Kanavan rakentaminen oli työlästä varsinkin, kun se piti osittain ampua kallioon. Ilman valtion järjestämiä “ampumavaroja” ja rakennusmestaria kanava olisikin jäänyt tekemättä.

Kanavan puuhamiehet olivat ylpeitä työstään. Olihan useita vuosia kestänyt rakennustyö tapaus Sulkavalla. Uudet menetelmät ja uudenlainen yhteistoiminta olivat ensimmäisiä merkkejä murroksesta, joka oli tulossa Sulkavallekin. Piekäisen Heikki olikin vuonna 1902 vakuuttunut kanavan hyödyllisyydestä muistellessaan sen rakentamisvaiheita.²⁴⁾

“Vaan yksimielisyys on voimaa, se saatiin tässäkin nähtä, sillä kallion täytyi tuon yhdeisvoiman etessä pirstaleina sinkoilla miltei pilviin saakka ja lakkamaton pauke tärisytti koko seutukuntaa kun puuriin sota afrikan tanhuvia ja vuotena 1895 valmistui kanava ja seuraavina vuosina alkoi järvi aarteitaan esille tuoda, mitkä on jo riittävästi tällä vähällä ajalla kanavoimis vaivanpalkinoiksi. Viime kesänä katselin sitä herttaista heinämaata josta sitten kohoaa pitkiä pieleksiä, laajoja heinälatoja ja suovia suuri joukko, joitten luku lienee päälle 200 —.”

Kanavasta ei saatu tarpeeksi syvää

Pienen Sulkavan kuivio ei ollut kuitenkaan ongelmatonta heinämaata. Vesi haittasi heinäntekoa laajoilla alueilla. Kallioon ei ollut saatu uurrettua tarpeeksi syvää uomaa, vaikka käytössä oli räjähdysaineitakin. Öismanin putoukseksi työtä johtaneen insinöörin mukaan nimetty porras kanavan Sulkavanjärven puoleisessa päässä osoitti rakentajien yrittäneen tehdä lasku-uomasta alunperin syvemmän kuin mihin voimat ja varat riittivät.

Järvi oli kyllä kuivunut pieneksi rapakoksi, mutta suuri osa vesijätöstä oli liian märkää edes heinämaaksi. Sateisina kesinä heinänteko oli erityisen vaikeaa, kun vesi saattoi suorastaan lainehtia niityllä. Piekäisen Heikki harmitelikin vuoden 1902 sateisena kesänä niiden puolesta, jotka olivat “useitten satain markkain edestä siitä heiniä hyyränny”.²⁵⁾

Toisinaan kuivion heiniä uhkasivat rankat kesäsateet, joiden aikana vesi nousi yllättäen

suuksia on käytetty ennenkaikkea lihantuotantoa silmälläpitäen.

Metsäyhteistyötä Salmenkylällä

Salmenkyläläiset panivat vuonna 1967 pysyvään metsärenkaan, jonka tarkoituksena oli myydä kylän puut yhdessä ja suunnitella metsänhoitotyöt porukassa. Ajatus oli uusi ja se herätti laajaa kiinnostusta ympäri Suomen. Pelervon Mirja Karjalainen kirjoitti innostuneesti renkaasta:

“Pienessä Salmenkylässä on pantu alulle metsänomistajien yhteistyökokeilu, joka on jo herättänyt vilkasta kiinnostusta. Sen perustana on vapaaehtoisuus, tilakohtaiset suunnitelmat ja näiden pohjalta muodostettu aluekokonaisuus. Salmenkylän innostuneiden isäntien raiwaamasta polusta saattaa löytyä tie metsänomistajien kilpailukyvyyn parantamiseen sekä kaupallisella että metsänhoitolisella puolella.”

Metsänhoitaja Tapio Heikkinen laati ensin kaikille renkaan tiloille oman metsänhoitosuunnitelman, joiden tiedot hän yhdisti kokonaisuudeksi. Tilakohtaisia suunnitelmia pidettiin yhtenä toimivan yhteistyön edellytyksenä. Niiden pohjalta selvisivät todelliset puuvarat ja hakkuumahdollisuudet, kuten Puron Olli korosti syksyllä 1967:⁸⁾

“Joillekin saattoi suunnitelma ehkä olla pettymyksen, kun oli kuviteltu omaa metsää paremmaksi kuin se onkaan, mutta nyt on ainakin katsottu totuutta silmiin, ja jokainen tietää, mitä hänellä on myytävää ja tehtävää metsässään.”

Uusi yhteistyö herätti kummastusta ympäristössä. Metsä- ja raha-asiat oli totuttu pitämään täysin omana tietonaan. Renkaassa jäsenten saamat metsätulot olivat melko tarkkaan tiedossa.

“Monet ovat viime aikoina kyselleet, että ihanko täällä kolhosiin on menty, sanoo mv. Kärkkäinen ja kumoaa nämä huhut, sillä onhan kysymys täysin vapaaehtoisesta ja sitoumuksettomasta yhteistyöstä, jossa ei ole myynti- eikä muutakaan pakkoa.

Leimuut ovat menossa ja joka tilalla leimataan. Eri asia on sitten, sovitaanko

kaupat. Tähän asti jokainen kylän isäntistä on tehnyt itse kauppansa ja salannut saamansa hinnan visusti naapurilta. Miten paljon aikaa säästyykään, kun kaupanhieronta tästä asiasta käydään vain hoitokunnan kanssa.⁹⁾

Metsärenska ei lopulta toteutunut alkuinnostuksen ennakoimalla tavalla. Kolhoosin pelko taisi olla sittenkin liian suuri. Elämään jäi kuitenkin metsän käytön suunnittelu, jossa salmenkyläläiset olivat kiistatta edelläkävijöitä.

Tulvat pahenivat järvi- ja kuivilla

Pienen-Sulkavan sotien jälkeen paranneltu kuivatustyö osoittautui 1970-luvulla riittämättömäksi. Laskukanavan ei enää vetänyt tarpeeksi nopeasti kauttaan Sulkavaan purkautuvaa vesimäärää, joka lisääntyi ennenkaikkea metsäojituksen takia. Myös peltojen tehostunut ojitus lisäsi kanavaan kohdistuvia paineita. Tulva nousi keväällä nopeammin ja korkeammalle kuin aiemmin, koska vesi purkautui yläjuoksulta lyhyemmässä ajassa alajuoksulle.

Korkeimmalle tulva nousi vuonna 1970, jolloin se katkaisi kylätien useasta kohtaa. Pelto-saarikin jäi silloin oikeaksi saareksi. Maito oli vietävä kahdella eri veneellä Nurminsalmen rantaan, jossa Hirvosen auto odotti. Peltojen viljeltävyys kärsi tietysti tulvista.

Kuiviokylän asukkaat ja peltojen omistajat havahtuivat suunnittelemaan kolmatta kuivatusta. Valtio myönsikin varat ja Kuopion vesipiiri teetti työn 1970-luvun lopussa. Laskukanavan syventäminen ja leventäminen maksoi 800 000 markkaa. Pienen-Sulkavan kuiviokylän elämä jatkui suotuisemmissa merkeissä, kuten Eemil Kukkonen arvioi Pielaveden ja Keiteleen Sanomissa 1980:¹⁰⁾

“Elinehto tämä on koko seudulle. Moni tila lopettaisi koko touhun, jos hanketta ei olisi saatu toteutumaan.”

Kolmas kuivatus tehosi. Nyt kuiviolla pystyttiin ajamaan hyvin isommillakin koneilla. Maa on painunut melkoisesti, kun kosteus on poistunut. Peltojen keskelle on ilmestynyt kiviä, joista ei ollut tietoaakaan ensimmäisessä kynnössä.¹¹⁾

Järvi- ja kuivikylän kynäilijänaiset

Kotajärvelle on kasautunut joukko naisia, jotka ovat olleet innostuneita kirjoittamisesta. Heistä Liisa Salmen ja Aili Toppisen kirjoituksia on lainattu paljon tässäkin teoksessa, mutta